

Таким чином, у південноєвропейських коридорах, утворених річковими системами, можна виділити такі найекстремальніші температури, за яких можлива акліматизація південної совки для зони: низької ймовірності акліматизації — загальна середня температура $9,6^{\circ}\text{C}$, максимальна за літні місяці — $27,74^{\circ}\text{C}$, мінімальна температура за зимові місяці — $-5,04^{\circ}\text{C}$, а з урахуванням найнижчого значення — $-7,3^{\circ}\text{C}$; середньої ймовірності акліматизації — загальна середня температура $13,21^{\circ}\text{C}$, максимальна за літні місяці — $29,28^{\circ}\text{C}$, мінімальна температура за зимові місяці — $0,17^{\circ}\text{C}$. Узагальнивши значення температурних показників, отримаємо загальний температурний коридор для максимального проникнення шкідника у північному напрямку $[-7,3; 29,28]^{\circ}\text{C}$.

УДК 632.95 + 595.7-15

**А. О. Фільов³⁰, мол. наук. спів.
Краснокутський НДЦ ІС НААН**

ВПЛИВ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ І ШКІДЛИВІСТЬ НИЖНЬОБОКОВОЇ МІНУЮЧОЇ МОЛІ ЯБЛУНІ

Видовий склад домінуючих молей-мінерів у садівничих господарствах Харківської області представлений такими видами: яблунева міль крихітка, глодова кружкова міль, верхньобокочова та нижньобокочова мінуєча міль це основний домінуючий вид.

Фактори, які впливають на зміни видової чисельності і співвідношення молей-мінерів за роками, до цього часу не з'ясовані. В зонах інтенсивного промислового садівництва одним з провідних факторів стає пестицидне навантаження, яке й обумовлює суттєву різницю у фауністичному комплексі шкідників оброблюваних і не оброблюваних інсектицидами яблуневих насаджень.

Домінування нижньобокочової мінуєчої молі в оброблених піретроїдними інсектицидами яблуневих садах сягало 72 %, що на 17 % більше, ніж у саду, де обприскування інсектицидами не проводяться тривалий час.

Не оброблений піретроїдами сад характеризується великою кількістю видів мінуєчих молей, але чисельність нижньобокочової мінуєчої молі на 16 % менша, ніж в обробленому, що свідчить про негативну дію піретроїдних препаратів на ентомофагів цього шкідника.

---

³⁰ Науковий керівник — Євтушенко М. Д., кандидат біологічних наук, професор

На підставі проведених досліджень нами встановлено, що сприятливими умовами для життя й розвитку молі є тепле літо і тривалий безморозний період восени.

Для управління екосистемами велике значення мають агротехнічні заходи догляду за плодовими насадженнями, які створюють сприятливі умови для росту й розвитку рослин. Серед цих заходів є такі, які запобігають розвитку шкідливих організмів і безпосередньо їх знищують.

Використання в повному обсязі і в рекомендовані строки таких агротехнічних заходів як перекопування (фрезування) навколостовбурних смуг і дискування (культивуація, оранка) міжрядь саду суттєво знижує пошкодження листя мінуючими молями.

У наших дослідах було встановлено, що перекопування навколостовбурних смуг на глибину 10 см та систематичний обробіток міжрядь знижували чисельність молей у молодому саду вдвічі, а в старому в 1,4 раза. Різницю можна пояснити вищим рівнем агротехнічних заходів і кращим фітосанітарним станом дерев у молодому саду.

Нами було встановлено, що дискування міжрядь у двох напрямках на глибину 8–10 см зменшувало пошкодженість листя нижньобоковою міллю в 1,2 раза (на 10–13 %) порівняно з контролем.

Отже, на підставі отриманих даних необхідно в систему заходів для боротьби з мінуючими молями включати обробіток ґрунту навколостовбурних смуг на глибину 8–10 см після листопаду восени або весною до вильоту метеликів (не пізніше II декади квітня).

Дослідження, що були проведені протягом 2005–2013 рр. в яблуневому саду, в якому дерева прищеплені на напівкарликовій підщепі 54–118, показали, що застосування мінерального добрива (нітроамофоски) обумовило зниження пошкодженості листя мінуючими молями за рахунок впливу азоту на пришвидшення перегнивання листя з мінами. В середньому за роки досліджень у варіантах із застосуванням добрив пошкодженість листя молями-мінерами знижувалася на 9,7 %.

Дослідження з виявлення видового складу паразитоїдів нижньобокової мінуючої молі яблуні і їх ролі в регуляції її чисельності проводилися з 2005 по 2013 рр. Нами було виявлено шість видів паразитів із двох родин — *Braconidae* та *Encyrtidae*.

Найбільш ефективним ентомофагом за весь період досліджень був браконід *Apanteles bicolor* з родини *Braconidae*. Частка паразитування молей у саду, оброблюваному інсектицидами, становила 33,3–39,4 %, а в саду без застосування інсектицидів — 45,9–51,5 %.

У садах Краснокутського НДЦ в роки досліджень численними були також: поліембріональний паразит *Holcothorax testaceipes* і ектопаразит

Simpiesis sericeiconios, які заражали від 13,4 до 15 % гусениць і лялечок нижньобокової мінуючої молі.

На підставі отриманих даних можна виділити такі фактори, які впливають на чисельність, а значить і шкідливість нижньобокової мінуючої молі яблуні: погодний (температура в зимовий і літній періоди, кількість опадів), інсектицидне навантаження, агротехнічні заходи (оранка, дискування, внесення добрив) і наявність природних ентомофагів шкідника.

УДК 632.913 : 634.8 (479.24)

Т. Халилов³¹, магистрант

Харьковский национальный аграрный университет им. В. В. Докучаева

**ФИТОСАНИТАРНЫЙ МОНИТОРИНГ ВИНОГРАДНЫХ
НАСАЖДЕНИЙ В ООО «АСПИ АГРО» РЕСПУБЛИКИ
АЗЕРБАЙДЖАН В 2012 Г.**

В последние годы совершенствуются технологии выращивания промышленных виноградников, в связи с этим меняется рост и развитие виноградных кустов, фитоклимат растений, что, в свою очередь, влияет на развитие возбудителей болезней и численность популяций основных вредителей. Все эти причины обуславливают необходимость постоянных наблюдений за фитосанитарным состоянием виноградников с целью своевременного выявления вредных объектов и проведения защитных мероприятий.

В 2012 г. на виноградниках ООО «АСПИ АГРО» в течении всего вегетационного сезона были обследованы плантации для выявления болезней и вредителей. В период роста и развития виноград поражен различными болезнями и вредителями, которые были выявлены нами.

Среди болезней доминировала милдью, или ложная мучнистая роса. В зависимости от возраста насаждений уровень ее распространенности колебался от 9,6 до 47,8 %.

Также нами были выявлены и другие болезни — оидиум, или мучнистая роса с наибольшим распространением 9,6 % — в молодых виноградниках и 15 % — в старых. Ее проявление было обнаружено при установившейся сухой

---

³¹ Научный руководитель — Туренко В. П., доктор сельскохозяйственных наук, профессор.